

A Régiók Bizottsága véleménye a nemzetközi tudományos és technológiai együttműködés európai stratégiai kerete

(2009/C 200/02)

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

- rámutat arra, hogy a helyi és regionális önkormányzatokra kiemelt jelentőségű szerep hárul az Európai Kutatási Térség (EKT) megvalósulásával kapcsolatban;
- hangsúlyozza, hogy az Európai Bizottságnak és a tagállamoknak meg kell tenniük a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a helyi és regionális önkormányzatokat teljes mértékben, hatékonyan bevonják az EKT-val kapcsolatos kezdeményezések megvalósításába;
- elismeri, hogy a tudomány és technológia területén együttműködésre van szükség az EU és a szomszédos országok között. Szomszédainknak nemcsak az EU kutatási keretprogramjában kellene részt venniük, hanem az Európai Kutatási Térség egyéb dimenzióiban is, amilyen a kutatási programok és az infrastruktúrák összehangolása, az ismeretek kölcsönös átadásának elvei és a kutatók akadálymentes mobilitása;
- biztosítani kívánja a hetedik keretprogram, a strukturális alapok, a versenyképességi és innovációs keretprogram, valamint az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) eszközeinek összehangolt felhasználását, mivel ez alapvetően fontos az EU versenyképességéhez, illetve a kohéziós, a kutatási, a felsőoktatási és az innovációs politika közötti nemzeti és regionális szintű kölcsönös szinergiákhoz, amint ezt több korábbi RB-vélemény megállapította.

Előadó: Jyrki Myllyvirta (FI/EPP), Lahti polgármestere

Referenciaszöveg

A Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek: A nemzetközi tudományos és technológiai együttműködés európai stratégiai kerete

COM(2008) 588 végleges

I. POLITIKAI AJÁNLÁSOK

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

A dokumentum jelentősége a helyi és regionális szint, valamint az RB számára

1. rámutat arra, hogy a helyi és regionális önkormányzatokra kiemelt jelentőségű szerep hárul az Európai Kutatási Térség (EKT) megvalósulásával kapcsolatban. A regionális kutatási és innovációs stratégiák kidolgozásának döntő fontosságú szereplői, gyakran igazgatnak kutatási intézményeket, és támogatják az innovatív környezeteket, mivel birtokában vannak a szükséges tapasztalatoknak. Ezenkívül a városi vagy regionális önkormányzatok általában jogalkotói hatáskörrel és saját kutatási költségvetéssel rendelkeznek, vagy más módon ösztönzik és társfinanszírozzák a kutatási és fejlesztési tevékenységeket. A sikeres és eredményes kutatási tevékenységek tervezésében és megvalósításában kulcsfontosságú a helyi és regionális szinten működő hatékony intézményrendszer megléte;

2. ezért a helyi és regionális önkormányzatok az EKT elmélyítésére és mindenekelőtt kibővítésére irányuló politikák és kezdeményezések legfontosabb szereplői között vannak, különösen annak a koncepciónak az alapján, amely innovatív környezetekbe ágyazott erős kutatási és felsőoktatási intézményekre, valamint a kutatási tevékenységek terén végbemenő nemzetközi együttműködésre és e tevékenységek összehangolására helyezi a súlyt;

3. hangsúlyozza a városoknak és régióknak az innovatív környezet kialakításában betöltött kiemelkedő szerepét. Intézkedéseik jelentős hatást gyakorolnak az Európai Kutatási Térség létrejöttére egyrészt a kutatók mobilitását tekintve – csak a sokoldalú, toleráns és innovatív környezet vonzza a kutatókat –, másrészt mint a kutatási infrastruktúra fejlesztésének központjai. Fontosak ebből a szempontból a helyi innovációs politikák, a technológiai központok, a vállalatindítási támogatások, a tudományos parkok és a kockázati tőke (1);

Általános megjegyzések

4. úgy véli, hogy a javasolt kezdeményezés jelentősen hozzájárul az EKT elmélyítéséhez és kiszélesítéséhez. Az EKT: *új perspektívák* című véleményében (1) az RB hangsúlyozta, hogy meg kell gyorsítani az EKT létrehozását annak érdekében, hogy Európa a világ legdinamikusabb gazdaságává váljon (2);

(1) CdR 83/2007 fin.

(2) CdR 283/2008 fin.

5. hangsúlyozza, hogy az Európai Bizottságnak és a tagállamoknak meg kell tenniük a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a helyi és regionális önkormányzatokat teljes mértékben, hatékonyan bevonják az EKT-val kapcsolatos kezdeményezések megvalósításába (2). A tudás és az innováció a gazdaság hajtóerejévé kell, hogy váljon; a helyi és regionális önkormányzatok EKT-ban való aktív részvétele termelékenység- és versenyképesség-növelő hatással rendelkezik;

6. megjegyzi, hogy a nemzetközi tudományos és technológiai együttműködés területén különösen fontos szerepet játszanak a városok és a régiók. Kutatási politikáik keretében, támogató jellegű tervezési, strukturális és jogalkotói keretfeltételek révén a városok és a régiók lényegesen hozzájárulnak a kutatás terén az európai hozzáadott érték megteremtéséhez és egy életerős Európai Kutatási Térség kialakításához (1);

7. örömmel fogadja a közleményt, különösen az EU tudományos és technológiai bázisának erősítésére és ipara versenyképességének fokozására vonatkozó célokat, valamint azt, hogy hozzá kíván járulni a globális kihívások „globális felelősségvállalás” keretében történő kezeléséhez;

8. emlékezteti az Európai Bizottságot, hogy szorosan figyelemmel fogja kísérni azt a jóváhagyott elvet, amely szerint bevonják a „városokat és a regionális önkormányzatokat, valamint az érintetteket, így az egyetemeket, a kutatóintézeteket, a civil társadalmat és a vállalkozási szférát, amelyeknek aktívan részt kell venniük az EKT irányításában” (3), ezenkívül a szubszidiaritás és a változó geometria elvének tiszteletben tartására is ügyel;

9. elismeri, hogy a tudomány és technológia területén együttműködésre van szükség az EU és a szomszédos országok között. Szomszédainknak nemcsak az EU kutatási keretprogramjában kellene részt venniük (4), hanem az Európai Kutatási Térség egyéb dimenzióiban is, amilyen a kutatási programok és az infrastruktúrák összehangolása, az ismeretek kölcsönös átadásának elvei és a kutatók akadálymentes mobilitása (5);

(3) Tanácsi következtetések a „ljubljanai folyamat” beindításáról – az EKT teljes mértékű megvalósítása felé, 2008. május 30.

(4) Lásd az Európai Bizottság 2006. december 4-i COM(2006) 724 végleges jelzésű közleményét az európai szomszédáspolitikához tartozó partnerországok közösségi ügynökségekben és közösségi programokban való részvételét elősegítő általános megközelítésről.

(5) COM(2007) 161 végleges.

10. hangsúlyozza a szomszédos országokkal történő tudományos és technológiai együttműködés jelentőségét, amely az uniós térségen belüli regionális fejlődésre is számottevő hatást gyakorolhat. Ez a jelentős tudományos és technológiai kapacitással rendelkező Oroszországon kívül olyan kelet-európai, balkáni és mediterrán országokra is vonatkozhat, amelyek nem tagjai az EU-nak;

A meglévő uniós kutatási programok és finanszírozási eszközök jelentősége az EKT megnyitása szempontjából

11. örömmel fogadja az FP7 és a CIP szomszédos országok számára történő megnyitására irányuló lépéseket, mivel ez további területi dimenzióval gazdagítaná ezeket a programokat;

12. emlékeztet az EKT szakértői csoport azzal kapcsolatos következtetéseire ⁽¹⁾, hogy a nemzeti és regionális érdekelt felek egyre jelentősebb szerepet játszanak az olyan új, nagyszabású európai kezdeményezések kialakításában, amilyen az ERA-NET, az Eurostars, az ETI vagy a közös technológiai kezdeményezés és a Cluster;

13. biztosítani kívánja a hetedik keretprogram, a strukturális alapok, a versenyképességi és innovációs keretprogram, valamint az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) eszközeinek összehangolt felhasználását, mivel ez alapvetően fontos az EU versenyképességéhez, illetve a kohéziós, a kutatási, a felsőoktatási és az innovációs politika közötti nemzeti és regionális szintű kölcsönös szinergiákhoz, amint ezt több korábbi RB-vélemény megállapította ⁽²⁾;

14. nyomatékosan hangsúlyozza, hogy erősíteni kell az európai kutatási, képzési és innovációs kapacitást, különösen a kutatási infrastruktúra, a kkv-k érdekében végzett kutatás, a regionális kutatásorientált klaszterek és az uniós „konvergenciaregiókban” rejlő kutatási potenciál felszabadítása, valamint a „tudomány a társadalomban” témával kapcsolatos kérdések és a nemzetközi együttműködés „horizontális” tevékenységei vonatkozásában ⁽³⁾;

15. azt ajánlja, hogy bővítsék ki az innováció fogalmát, amely így magában foglalná a társadalom- és a humántudományokat, valamint ezek termékeny kölcsönhatásait az egyes települések városi és regionális kultúrájával;

16. megjegyzi, hogy a kutatóintézetek és nemzetközi hálózatok szintjén a kritikus tömeg elérésének célja a vizsgálat tárgyától, a kutatási területtől és a résztvevőktől függ. Nem szabad univerzális megközelítést alkalmazni minden nemzetközi partnerségre;

17. emlékeztet a zöld könyvben ⁽⁴⁾ kitűzött célra, amely szerint megfelelő egyensúlyt kell találni az intézményi és a piaci finanszírozás között. Korábbi véleményeiben kifejtett nézeteivel összhangban a Régiók Bizottsága az intézményi és a piaci finanszírozás megfelelő egyensúlyáról szóló vita folytatására szólít fel;

18. mint már korábban említettük ⁽⁵⁾, a Régiók Bizottsága jobban bízik abban, ha a kutatók és kutatócsoportok maguk választják ki az érdekes, hasznos kutatási témákat, és önkéntesen (alulról felfelé építkezve), horizontálisan szerveződnek hálózatokba, mint a nehézkesen, felülről irányított folyamatokban és az ezekkel együtt járó ritualizált együttműködésben;

19. koherens politikát sürget a többszintű és többszereplős, főként a harmadik országok bevonásával zajló programok esetében, ami hatékony többszintű irányítási rendszert feltételez ⁽²⁾;

Kutatói mobilitás

20. teljes mértékben egyetért azzal a gondolattal, hogy a kutatói mobilitás a nemzetközi tudományos és technológiai együttműködés kulcsfontosságú eleme, és ezzel kapcsolatban a következő pontokat emeli ki:

- az Európai Kutatási Térség szempontjából különösen jelentősnek tartja a kutatók mobilitása terén elért haladást, beleértve a tartózkodási jog és a nyugdíjak szükséges jogalkotói kiigazításait, valamint az ezt kísérő családbarát támogató intézkedéseket ⁽⁵⁾;
- a szakmai előmeneteli lehetőségeket és a kutatók mobilitását ⁽⁶⁾ erősíteni kell a nemzeti és közösségi eszközök optimális politikacsomagjának meghatározása, illetve valamennyi kutatói készségeinek továbbfejlesztése révén. A kutatás és az innováció iránti érdeklődést elő kell mozdítani a társadalomban, különösen a fiatalok között;

21. hangsúlyozza, hogy Európán kívülről is ide kell vonzanunk kiváló kutatókat és oktatókat; ezért különösen jelentősek az EU mobilitási programjai, mint a Marie Curie-program, valamint üdvözlő az olyan támogató intézkedéseket, amelyeket egyes régiókban tettek a kutatók visszatérésére irányuló programok keretében ⁽⁵⁾;

⁽¹⁾ Az EKT szakértői csoport jelentése: „Nyitás a világ felé: nemzetközi együttműködés a tudomány és a technológia területén”.

⁽²⁾ CdR 263/2007 fin.

⁽³⁾ CdR 155/2005 fin.

⁽⁴⁾ COM(2007) 161 végleges.

⁽⁵⁾ CdR 83/2007 fin.

⁽⁶⁾ Key Issues Paper 2009 – a Versenyképességi Tanács hozzájárulása az Európai Tanács tavaszi üléséhez.

Globális kutatási infrastruktúra és nyitott kutatási programok

22. egyetért a Versenyképességi Tanács 2008. május 30-i következtetéseivel, melyek felkérlik az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy támogassák a helyi és regionális önkormányzatokat a modern kutatási infrastruktúrákhoz való hozzáférésben, azok kiépítésében és megvalósításában. Az RB ennek kapcsán javasolta:

- annak biztosítását, hogy a helyi és regionális önkormányzatokat teljes mértékben bevonják a kutatási infrastruktúráról szóló európai stratégiai fórum (ESFRI) ⁽¹⁾ útitervébe, és elsősorban a már jóváhagyott 35 európai érdekű, kulcsfontosságú projekt prioritással történő megvalósításába,
- a helyi és regionális önkormányzatok jelentőségének és az ERI-ben való részvételük tekintetbevételét,
- annak biztosítását, hogy a helyi és regionális önkormányzatokat valóban bevonják az ERI irányításába ⁽²⁾;

23. kiemeli a helyi és regionális önkormányzatok jelentőségét a közös kutatási programok előmozdításában, a harmadik országokkal partnerségben végzetekében is, mivel közelebbi kapcsolatban állnak a sajátos helyi valósággal a tudomány, a technológia és a gazdaság tekintetében, ennélfogva tudják, hogy mikor szükséges az együttműködés a stratégiai fontosságú területeken ⁽³⁾. Egyes európai régiók már sikerrel működnek együtt a kutatási programok megvalósításához szükséges eszközök koordinálásában, így például az ERA-NET projekt esetében. A tagállamok mintájára a városoknak és a regionális önkormányzatoknak is közre kellene működniük az együttműködési megállapodások előmozdításában a közös programozás keretében ⁽⁴⁾;

Szubszidiaritás, arányosság és jobb szabályozás

24. megjegyzi, hogy a közlemény nem veszi tekintetbe az összes helyi és regionális szempontot, és az Európai Bizottság nem jelentet meg hatásvizsgálatot ezzel a közleménnyel kapcsolatban. Jelen vélemény a helyi és regionális önkormányzatok hatásköreire

Kelt Brüsszelben, 2009. április 21-én.

hivatkozva ráirányítja a figyelmet arra, hogy milyen különös jelentőséggel bír a nemzetközi tudományos és technológiai együttműködés a városok és a régiók számára.

II. MELLÉKLET

Háttér-információk az Európai Bizottság közleményéről

Ez a közlemény a 2008. februári tanácsi következtetésekre válaszul született, és az EKT jövőjével ⁽⁵⁾ és az információs társadalom globalizációjával kapcsolatban tartott nyilvános konzultációkat követően kidolgozott öt európai bizottsági kezdeményezés egyike. Reflektál továbbá az információs társadalomról rendezett 2005-ös csúcsertekezlet (WSIS) következtetéseire is.

Közleményével az Európai Bizottság Európa kutatási erőfeszítéseit kívánja megerősíteni, illetve meg akarja könnyíteni az új technológiák használatát a társadalom előtt jelenleg álló főbb kihívások hatékonyabb és eredményesebb megválaszolása érdekében.

Annak jelzésére, hogy további szükség van az EKT elmélyítésére és kiszélesítésére a nemzetközi partnerekkel való együttműködés javítása révén, a harmadik országok számára is megnyílt a 7. kutatási keretprogramban való részvétel lehetősége, és több új eszköz áll rendelkezésre a nemzetközi együttműködés ösztönzése érdekében. A 7. kutatási keretprogram azonban csupán kis részét képviseli az Európában folytatott összes kutatásnak. Ezért a közlemény új európai keretet javasol, mely néhány alapelvből és a fellépésekhez kapcsolódó iránymutatásokból áll. Az ennek keretében megvalósított fellépések nyomán mind a közsférába tartozó, mind pedig a magánszereplőknek nagyobb lesz a súlyuk a világ más részeiről származó partnereikkel és versenytársaikkal folytatott együttműködésük során. A javasolt keret hozzájárul a tudás globális szintű szabad áramlásához – „az ötödik szabadsághoz” –, és az egész világon növelni fogja Európa tudományos és technológiai tekintélyét, illetve elősegíti az európai IKT-szaktudás terjesztését a világban. Hozzájárul ahhoz, hogy az Európai Kutatási Térség, mint a világra nyitott térség, felkerüljön a globális térképre és a globális gazdasági versenyben fokozza Európa versenyképességét ⁽⁶⁾.

a Régiók Bizottsága elnöke

Luc VAN DEN BRANDE

⁽¹⁾ European Strategy Forum on Research Infrastructures [Kutatási Infrastruktúrák Európai Stratégiai Fóruma]
<http://cordis.europa.eu/esfri/home.html>.

⁽²⁾ CdR 283/2008 fin.

⁽³⁾ CdR 283/2008 fin.

⁽⁴⁾ CdR 283/2008 fin.

⁽⁵⁾ SEC(2008) 430, 2008.4.2.

⁽⁶⁾ A Bizottság közleménye: A nemzetközi tudományos és technológiai együttműködés európai stratégiai kerete; COM(2008) 588.